

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. I. Quantum expediat psallentibus ab omni genere defectus cauere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

D E

ECCLESIASTICA

HYMNODIA

LIBER TERTIVS:

De defectibus in Hymnodia
cauendis.

CAPVT I.

*Quantum expediat psallentibus ab omni
genere defectus cauere.*

ICVT vera ac perfecta ratio
Hymnodia laudans inuocat Do-
minum, eumque exorat, nec aliud
est Psalmodia quam oratio cum
melodia, vti aduertit Lyranus ad Lyran. in
ea verba Apostoli Pauli, *Orabo* 1. Cor. 14.

spiritu, orabo & mente; psallam spiritu, psallam &
mente; ita huic canora orationi non semel euenire
potest ille infelix exitus, quem alter Apostolus
euenisse scripsit fidelibus quibusdam dicens: Pe- Iacob. 4.
titis, & non accipitis, eò quod malè petatis. Quod
monitum si rectè expendatur, docebit nos con-
ditiones ad rectum Hymnodia vsum spectantes.
Aduertendum est, non dixisse Apostolum istum,
ideò

*In oratione
possunt peti
bona malè.*

ideò non fuisse eos Christianos exauditos, quia mala peterent, vti contingit aliquando peti ab improbis, qui vindictam aliàsve turpes satisfactiones petunt, sed quia malè petissent. Possunt peti à Deo bona, sed malè, & tunc orationes & preces nil operantur, quasi non fuissent factæ. Nam illud habemus solemne in Iure proloquium, Paria esse aliquid non facere, aut non facere rectè, seu legitimè quoad substantialia. Ne nostræ Hymnodixæ fructus & labores deperiant, ob defectus qui in illa admitti possunt, expedit ad complementum nostri instituti Operis ostendere, à quibus defectibus sit præcipuè cauendum, ne malè expleatur Hymnodixæ exercitium.

Defectus cauendi cùm alij ad essentiam seu substantiam pertinere possint, alij autem ad modum seu qualitatem, & ab illis ex necessitate, ab istis ex perfectione sit abstinendum, vtrique sunt à nobis declarandi; quia omnibus psallentibus in choro debitores sumus, non iis tantùm qui præcepti rigorem respiciunt, sed etiam illis, qui perfectionis studiosi, ad supremum psallendi gradum nituntur. De omnibus præstat agere, vt omnes queant caueri. Nec vanum aut superfluum censere quisquam debet, si audiet reprehendi etiam leuia & minima errata; quia nec minima, nec leuia reputanda sunt, quæ in choro, siue studiosè siue ex negligentia, siue ex inaduertentia siue ex quacumque alia causa, admittuntur. Quæ

*Defectus
Psalmodia
etiam leues
estimandi.*

*In operibus
Dei nullum
erratum
leue.*

aliàs essent leuia aut ratione materiæ, aut ratione suæ conditionis, magna & grauiâ habenda summa cognoscentibus tum sublimitatem operis quod persoluunt, tum loci sanctitatem in quo morantur,

tur, tum dignitatem Dei quem alloquuntur psal-
lentes; crescere namque erratorum grauitatem ex
hisce capitibus, communis est Theologorum sen-
sus. Hinc quæ in sæculi hominibus vel leuia pu-
tarentur, vel etiam nihil, ea in Monasteriis &
personis Deo dicatis grauiora semper fuere asser-
ta à sanctis viris; quemadmodum asserere solita
erat S. Paula Romana. Hinc diuus Bernardus in-
ferebat, otiosa verba, quæ in ceteris sæculi homi-
nibus sunt nugæ, esse in ore eorum qui sunt Deo
iniciati blasphemias. *Inter saculares nugæ sunt, ait,
in ore Sacerdotis blasphemia.* Imò vult, si vsus ac-
cedat, eorum grauitatem excrescere ad sacrile-
gium: *Consecrasti os tuum Euangelio, talibus (otio-
sis verbis) iam aperire illicitum, assuescere sacrile-
gium est.* Loci item sanctitas auget delicti graui-
tatem; & quod in locis profanis esset simplex pec-
catum, fit propter Ecclesiæ sanctitatem sacrile-
gium. Respectu item Dei, ad quem dirigitur
Hymnodicæ cultus, grauiora censentur coram ipso
(nempe in Ecclesia, vbi Deus modo residet sin-
gulari, & Hymni decantantur) commissa delicta;
sicut grauius quoque puniuntur in foro humano,
quæ in oculis Principum commissa probantur.
Nulla itaque in choro commissa errata dicenda
sunt leuia, nec item leges, ad hos minutiores ca-
uendos defectus traditæ, dicendæ sunt leues, quia
spectant ad Dei cultum perfectum & absolutum.

Hinc prodierunt in Dei Ecclesia tot ordina-
tiones, à Religiosis præsertim viris sanctæ per-
fectionis verè studiosis ad amissim obseruata, *Minutiores
ritus obser-
uandi à
psallenti-
bus.*
circa chori & Hymnodicæ disciplinam, vt diuinæ
expleantur laudes ea pietate quæ tantum munus
debet. Minutiora profectò sunt quæ ad hæc rem

E c præ-

Ex D. Hie-
ron. Ep. 27.
ad Eustoch.

D. Bernar.
lib. 2. de
Confid.
cap. 13.

*Delictorum
grauitas ex
quibus au-
geatur ca-
pitibus.*

*Minutiores
ritus obser-
uandi à
psallenti-
bus.*

*Regula de
disciplina
chori apud
Clericos
Regulares
S. Pauli.*

præscripta habemus, & Dei gratia hucusq; obseruamus in nostra Congregatione nos Clerici Regulares Paulini, vti, Qua munditia vestium & crepidarum sit ad chorum conueniendum; Qua modestia in chori ingressu sumenda aqua benedicta; Quo modo, & quando standum, aut sedendum; Quo item modo, & quâdo manus iungendæ; Quo ordine tum in accendendis tum in extinguendis luminibus ad altare incipiendum (quia nimirum à vicinioribus sanctissimæ Eucharistiæ tabernaculo sit exordiêda illuminatio, à remotioribus verò extinctio;) Quo modo manus tenendæ à Lectoribus in medio chori; item, Quo modo excreatus ipsi, & necessariæ narium purgationes faciendæ, ne quemquam offendant; Quæ item aduertentia expuendum, ne aut solum aut subfœllia fœdentur. Statutas etiam habemus cuique lapsui pœnas, ab vnoquoque statim explendas. Qui, siue Sacerdos siue Clericus, vel in pronuntiatione, aut in munere aliquo manifestum committit errorem, statim, absque monitione vlla procumbens, terram deosculatur. Qui ad pronuntiandos versiculos Horarum explet minus, si errare contingat, statim in fine Hymnodie in medio chori positus, brachiis extensis in modum crucis tamdiu manet, donec à Superiore fiat ei aliquo signo potestas surgendi. Alia his minutiora, sed non superflua, habemus. Sicut in diuinis numquam satis potest ab homine fieri; in nullæ diligentia, quamuis minutissimæ, habenda sunt aut inutiles, aut nimia: nec multò minus appellandæ erunt Iudaicæ superstitiones, quemadmodum aliquando ex ore negligentiorum excidere cõringit, non sine graui diuini cultus iniuria.

Cultus diuinus diligentiam exigit singularem.

Idcirco

Idcirco sancti viri soliti fuere magna animad-
nertere seueritate in eos, qui tempore Hymnodia
aliquem admitterent lapsum. Hisce nostris tem-
poribus de B. Aloysio Bertrando proditum est, Vincent.
quod, dum Conuentum regeret, soleret Feria Iustin. in
sexta in Capitulo culparum tanto rigore reprehē- Vita.
dere & punire errata in choro, sicut alia huius-
modi minutiora circa Regularem disciplinam, vt
dies videretur Iudicij. Superiore item saeculo Ioā-
nes Houhton Anglus, Carthusiani Ordinis fer-
uidissimus alumnus, Prior Londoniensis Car-
thusiæ, qui sanguinem ac vitam maluit tradere,
quàm ab Ecclesiæ Catholicæ recedere vnitate in
Anglicano Schismate, tanta erat erga perfectum
Psalmodiæ vsus affectus veneratione, vt errata
quælibet, etiam leuissima, existimaret magna &
grauia, ob grauitatem iniuriæ loco, muneri ac
Cælitibus irrogatæ, acriterque in illa inuehebatur
in Capitulis culparum. verba nonnulla ab isto
Religioso verè sancto ad hanc rem aliquando
prolata in Capitulo, quia vna chori pars in cantu
illius Dauidici versiculi, *Dextera Domini fecit* Psal. 117.
virtutem, errauerat, audire non pigeat ad nostram
eruditionem, & excitationem. *O fratres carissi-*
mi, ait, *quid fecimus hac nocte? errauimus in Psal-* Hist. Mart.
modia Dei nostri. clamemus culpas nostras. Valde Angliæ c. 4.
malum est, quod nos, qui officium Angelorum exe-
quimur, talia errata in cōspectu Dei & Angelorum
comittimus. Illi numquam errant, & nos per nostras
negligentias & incurias errauimus: quod optime fa-
cere debemus, negligenter fecimus. Si serui inutiles
sumus, cum omnia fecerimus, quales sumus ex hoc
defectu nostro? Non fiat amplius hoc inter nos. Si
offerat quis Regi terreno claudum, languidum, siue

Ec 2 macu-

maculosum, nonne respuet? nonne displicebit illi talis oblatio? reprobatus erat Cain, non quia non obtulit hostiam Deo, sed quia obtulit de peioribus electus autem erat frater eius de optimis offerens. Quid dicerent carnales domini seruis suis incaute se habentibus circa ministerium suum? Illi cum maxima diligentia & peruiligi aduertentia omnia fieri circa se volunt, nos autem negligentes fuimus in seruitio Dei nostri, Regis Regum & Domini Dominantium. Timeo quod tales exurgent in iudicio contra nos, & illa eorum exquisita opera nos pro nostris incurijs & negligentijs condemnabunt, ad stipulante eis illa com-

minatoria voce & terrifica Dei sententia: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter. quod Deus misericors auertat à nobis.* En quanta sermonis feueritate, verborumque; emphasi, & sententiarum grauitate vir diuini cultus zelator vnicum erratum, quod plerique paruifacerent, exaggerauit, ac reprehendit. At, quod magis est, & quod magis conducit, ad cognoscendum hanc in diuino cultu exactam diligentiam, non esse dicendam aut vanam, aut nimiam, Deus ipse varijs ac grauissimis pœnis voluit aliquando in rituum facrorum transgressores animaduertere. Terribile est quod narratur de quodam Monacho, dum, cum alijs in choro existens ad solemnem Missam decantandam, caput non inclinauit ad ea verba Symboli, *Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est:* nam statim ex diuina ordinatione adfuit demon, Iustitiæ diuinæ fatelles, illi Monacho alapam grauissimam impingens; & clara voce dicens: *Monache ingrate, quomodo sic stas erecto collo, cur non inclinas cum ceteris Monachis? Nonne audis, quod*

Jerem. 48.

Rituum
negligentia
à Deo pu-
niuntur.

Speculum
Exemp.
Dist. 9. c. 75

quod cantatur factum pro te? si propter me miserum id fecisset Deus, ego illi perpetuò me inclinarem. Mitior tamen est hæc pœna, duriores feuerioresque sunt illæ, quæ infliguntur post hæc vitam mortalem Religiosis negligentioribus in iis quæ ad Hymnodiam pertinent.

Euentum describunt Historiæ S. Francisci de Chron. quodam Religioso, qui à duobus amicis visus est S. Franc. 4. post mortem inter compedes ignis constrictus P. c. 59. maximo torqueri ardore. Interrogatus ob quam causam tali pœnæ esset addictus, respondit, Ob negligentias in diuini recitatione Officij commissas in eodem loco, vbi apparitio ista fiebat, nimirum in choro. En quanti sunt faciendæ diligentia in ritibus, etiam minutioribus, obseruandis, dum agitur de cultu diuino. Non igitur dicenda erunt leuia errata, propter quæ Deus tam duras infligit pœnas, quales sunt pœnæ ignis Purgatorij. Simili argumento D. Bernardus aliquando ostendebat Monachis suis grauitatem errorum circa cuiuslibet exterioris disciplinæ obseruantiam in Monasteriis, & circa negligentias leuiiores, dicens: *Scitote, quia post hanc vitam in Purgatorij purgabilibus locis ceterupliciter, quæ fuerint hic neglecta, redduntur vsque ad nouissimum quadrante grauitas pœnarum.* Scio ego quia durum est homini dissoluto, apprehendere disciplinam; verboso, silentium pati; vagari solitum, permanere; sed durius & multò durius erit, futuras illas molestias tolerare.

Hanc ob causam non dedignati sunt summi viri omnem operam nauare tradendis præceptis, ad minutores quosque ritus in hoc munere diuinarum laudum obseruandos, spectantibus. Gloriosissimus Dauid, Hymnorum præcipuorum

Ec 3 auctor,

L. I. C. III.

*Sanctorum
virorum
diligentia
in rituum
observa-
tione.*

D. Bern.
Serm. 47.
in Cant.

auctor, non recusavit hanc humilem curam, docens in ultima senectute, ut superius diximus, Leuitas decantare Psalmos à se compositos. Sanctissimus Doctor Bernardus, sacre Hymnodie studiosissimus, non solum Monachos suos ad perfectionem ceterarum virtutum excitabat, sed etiam ad huius sancti muneris exactissimum studium urgebat, descendens ad minutiores qualidam qualitates, ut admirationem non modicam relinquat legentibus; nam descendit ad modum pronuntiandi verba, imò etiam ad modum soni, qui in pronuntiatione contingere posset molestus. Huius sanctissimi Patris verba afferam ad nostram æmulationem: *Vos moneo, dilectissimi, pure semper ac strenue divinis interesse laudibus. Strenue quidem, ut sicut reuerenter, ita & alacriter Dominum assistatis, non pigri, non somnolenti, non oscitantes, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimidiata, non integra transilientes, non fractis & remissis vocibus, muliebri quidquam balba de naribus sonantes, sed virili, ut dignum est, & sonitu & affectu voces sancti Spiritus depromentes.* Si tanta diligentia vigilandum est circa observationem eorum rituum qui solam Hymnodie æqualitatem respiciunt, quam diligentiam par est adhibere circa ea quæ vitare possunt substantiam, mirum vel intentionem, vel attentionem, vel integritatem? Tutius est cauere à minoribus defectibus, ut grauiores facilius euitentur: ut autem omnes caueantur, de omnibus est institutus sermo opportunus.

CAPVT